

De kleur van een roos

Het is bekend dat publicaties van onderzoek waarbij de farmaceutische industrie betrokken is, gunstiger resultaten laten zien dan ander onderzoek. Een recente update van een Cochrane-review concludeert dat dit nog steeds het geval is, ondanks de toegenomen aandacht voor dit probleem en de komst van trialregisters.

De onderzoekers gingen na of door de industrie gesponsord onderzoek naar geneesmiddelen en medische apparatuur andere resultaten liet zien en verschilden in kans op vertekening van onderzoek dat op andere wijze werd gefinancierd. Ze zochten hiervoor naar publicaties waarin beide soorten onderzoek, wel en niet gesponsord door de

industrie, kwantitatief met elkaar waren vergeleken. Ze includeerden uiteindelijk 48 van dergelijke publicaties, gepubliceerd tussen 1986 en 2010. De auteurs van vijfendertig artikelen hadden alleen naar RCT's gekeken, anderen includeerden ook observationeel onderzoek. Het aantal geïncludeerde onderzoeken per artikel liep uiteen van 9 tot 930, de mediaan was 137.

Het gepoolde effect gaf aan dat door de industrie gesponsord onderzoek vaker gunstige resultaten liet zien voor werkzaamheid (RR 1,25; 95%-BI 1,14-1,35), bijwerkingen (RR 1,87, 95%-BI 1,54-2,27) en conclusies (RR 1,31, 95%-BI 1,20-1,44).

Ten aanzien van de klassieke 'risk of bias'-criteria, zoals wijze van randomisatie, was er geen verschil in kans op

vertekening tussen onderzoeken die wel en niet door de industrie waren gesponsord, met uitzondering van de blinding, waar industriegeïnterd onderzoek beter op scoorde. De auteurs bevelen daarom aan om sponsoring door de industrie als een afzonderlijke bron van vertekening te beschouwen, in aanvulling op de gebruikelijke criteria.

Het moge duidelijk zijn dat er voldoende reden is om alert te blijven op de neiging naar rooskleurigheid in publicaties van door de industrie gefinancierd onderzoek. ■

Hans van der Wouden

Lundh A, et al. Industry sponsorship and research outcome. Cochrane Database Syst Rev 2012, Issue 12. Art. No.: MR000033.

Altijd starten met een tweedegeneratiepil

Jonge vrouwen lopen weinig risico om een trombose te krijgen, slechts bij 1 per 10.000 vrouwen komt dit voor. Dit risico is ook klein bij jonge vrouwen die een anticonceptiepil slikken, maar het risico is wel groter. Een tweedegeneratiepil blijkt het risico op trombose te verdubbelen, en bij gebruik van een derde- of vierdegeneratiepil is het risico tot wel zes keer verhoogd. Aangezien twee miljoen Nederlandse vrouwen 'de pil' slikken, levert de verhoging van het risico van een derde- of vierdegeneratiepil een grote bijdrage aan de incidentie van trombose bij jonge vrouwen.

Sinds 1995 is het verschil in het risico op trombose tussen deze generaties combinatiepillen bekend, en het lijkt vooral veroorzaakt te worden door het soort progestageen per pil. In Nederland slikt 75% een pil van de tweede generatie (onder andere Microgynon 30). De rest, ongeveer 500.000 vrouwen, gebruikt een derde- of vierdegeneratiepil (met name Marvelon, Nuvaring en Yasmin).

In 2012 gebruikte 10-15% van de vrouwen onder de 20 een derde- of vierdege-

neratiepil, van de groep 20-30-jarigen was dit 15-25%, en van de 30-40-jarigen 25-30%. Een mogelijke verklaring van deze stijging met de leeftijd is dat vrouwen na het initieel gebruiken van een tweedegeneratiepil uiteindelijk overgaan op een derde- of vierdegeneratiepil wegens bijvoorbeeld bijwerkingen. Ook kan het zijn dat het de tijd illustreert die nodig is om wetenschappelijke kennis over het hogere tromboserisico te implementeren in de praktijk. In de periode van 2004-2012 is namelijk sprake van een afname van gebruik van derde- en vierdegeneratiepillen (bij 30-jarigen van 39% tot 24%). Echter, de Stichting Farmaceutische Kengetallen geeft ook aan dat 14% van de vrouwen onder de 25 jaar met een derde- of vierdegeneratiepil start!

Naast kostenbesparing is er voor ons huisartsen bij het voorschrijven van de pil ook gezondheidswinst te behalen. Allereerst bij de dertigers en veertigers: terug naar de

tweedegeneratiepil. Dit kan lastig zijn, omdat zij erg merktrouw zijn. Daarnaast is er grote winst te behalen bij de nieuwe generatie pilgebruiksters: start altijd met een tweedegeneratiepil en zet in op het blijven gebruiken van deze pil. Hiermee blijft de kans op een gezwollen buik of gezwollen kuit het kleinste. ■

Marissa Scherptong-Engbers

Stichting Farmaceutische Kengetallen. Kwart pilgebruiksters loopt meer risico. Pharmaceutisch Weekblad 2013;148:9.

Foto: Sarahz/Shutterstock